

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

LOs yttrande gällande remiss Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa SOU 2025 nr 69

- Myndighetssamordning samt behov av berörda organisationer i civilsamhället som berörda fackförbund inom arbetslivet.

Lokala parter hanterar det vardagliga arbetsmiljöarbetet på platsen, inklusive tillbudsrapportering, riskbedömningar och åtgärder. Chef, skyddsombud och anställda samarbetar i detta. Centrala parter ger stöd via Prevent, som tar fram material och samordnar branschkommittéer för olika näringar.

Afa försäkring satsar årligen 150 miljoner på forskning om hälsa och arbetsmiljö. Under pandemin genomfördes ett stort forskningsprogram som visade att lokalt samarbete mellan parter bidrog till bättre hantering av smittspridning och arbetsmiljörisker. Dessa insikter bör användas i framtida beredskap och riskbedömning för att förebygga nya pandemier. Utredningen betonar behovet av ökat myndighetssamarbete och tidig dialog med arbetsmarknadens parter för att skydda såväl arbetstagare som samhället.

Arbetsmiljöverket får ofta för sent information om zoonotiska smittor och vill därför tydliggöra att de ska samrådas med vid utbrott där arbetstagare kan vara drabbade. Detta är viktigt eftersom smitta mellan djur och människor utgör en betydande arbetsmiljörisk. Arbetsmiljöarbetet sker i samverkan mellan arbetsgivare och skyddsombud enligt lag och föreskrifter, och Arbetsmiljöverket ansvarar för tillsynen.

Smittskydd tas upp i det lokala arbetsmiljöarbetet av chef eller skyddsombud. Genom rätt skyddsutrustning och rutiner kan smittor förebyggas och risken för zoonoser, epidemier och pandemier minskas.

Om smitta från djur eller livsmedel misstänks på jobbet kan Arbetsmiljöverket granska arbetsplatsen och kräva åtgärder. Skyddsombudet ska vara utbildat i arbetsmiljöfrågor och gärna ha extra kunskaper om smittor.

Skyddsombud är en viktig resurs för att minska smittspridning på arbetsplatsen, givet att de har fått rätt utbildning. Om kunskap saknas hos lokala parter ska Arbetsmiljöverket identifiera och rapportera brister till berörda myndigheter och arbetsmarknadens parter. Det är viktigt att myndigheter samordnar sig kring smittrisker vid inspektioner, även om riskerna inte är deras huvudsakliga fokus. Brister i rutiner eller risk för smitta innebär att Arbetsmiljöverket automatiskt bör kopplas in. Kommunikation mellan myndigheter och med arbetsmarknadens parter inom riskbranscher måste vara ömsesidig och reglerad. Dessutom bör fackförbund involveras och informeras för att effektivt hindra smittspridning.

Transportföretag spelar en viktig roll vid smittspårning, särskilt när det gäller att informera och följa upp så att relevanta åtgärder sätts in för att minska smittspridning. Det krävs bred information och snabb lokal mobilisering för att skydda både anställda och tredje part, oavsett om det handlar om livsmedel, djurparker, lantbruk eller djurkliniker. Arbetsgivare och fackliga organisationer samarbetar i riskbedömningar och åtgärder för säker arbetsmiljö och skydd mot smittrisker.

Om arbetsgivaren inte är med i en arbetsgivarorganisation men arbetstagarna är fackligt anslutna, kan de fackliga organisationerna ge information, metodstöd och hjälp av regionala skyddsombud på plats eller digitalt. Dessa kan stötta arbetsplatsen med riskbedömning och åtgärder för att minska smittspridning.

Myndigheter behöver informera både arbetsgivare och relevanta fackförbund inom djur- och köttbranschen om riskbedömning och åtgärder. Om arbetsgivaren saknar kunskap kan regionala skyddsombud bistå. Viktiga förbund är exempelvis Livs, HRF, Seko, Fastighets, Kommunal, Handels och Transport, då deras medlemmar ofta arbetar i miljöer där smittrisker förekommer, särskilt vid djurtransporter som kräver särskild utbildning.

En fråga som Transport lyfter fram är vikten av arbetsmiljö- och rådighetsansvar vid transporter kopplade till lantgårdar och de smittrisker som kan uppstå när man kommer i kontakt med djur vid lastning. Vid chaufförens misstanke av sjukt djur ska veterinär tillkallas men lantbrukaren som äger djuret vill i stället snabbt forsla bort djuret från gården. I dessa situationer kan en hotfull situation uppstå gentemot chauffören. Är det chaufförens arbetsgivare eller lantbrukaren som bär ansvaret för chaufförens arbetsmiljörisk för djursmitta? Att lantbrukaren har ansvar för djurskyddet är en sak men var ligger arbetsmiljöansvaret och skyddet för den

transportanställde? Säkerställande av smittspridning borde även i dessa fall ligga kvar hos lantbrukaren som äger djuret med misstänkt smitta.

Utredningen föreslår att organisationer som länsstyrelser, slakterier och husdjursföreningar ska få direktåtkomst till djurregister när de behöver det. De kan själva söka uppgifter men inte ändra dem. Jordbruksverket får bestämma vilka som får denna åtkomst, som bara ska ges till dem som behöver det i sitt arbete. LO vill att liknande regler gäller för fackförbund inom djurhållning.

Sammanfattning av LOs synpunkter

LO ser behov av bättre samordning och informationsutbyte mellan myndigheter för att snabbt kunna upptäcka och motverka smitta mellan djur och människor. Tidiga insatser är avgörande för att hantera zoonoser och nya pandemier. Myndighetssamverkan behöver stärkas, särskilt kring arbetsmiljöfrågor där bristande kommunikation kan försvåra smittskyddet. LO efterlyser också ökad samordning med myndigheter som arbetar mot arbetslivskriminalitet, då dåligt djurskydd kan öka dessa risker. Slutligen betonas vikten av systematiskt arbetsmiljöarbete och aktiv dialog mellan myndigheter och skyddsorganisationer för ett effektivt smittskydd nära djurhållningen. Här listas några ytterligare punkter utredningen bör ta hänsyn till för att förbättra arbetet mot smittspridning:

Systematiskt arbetsmiljöarbete minskar smittspridning: Chefer och skyddsombud ansvarar för riskbedömningar och förebyggande åtgärder, med stöd av arbetsmarknadens parter genom utbildning och forskning.

Lärdomar från covid-19: Stark lokal samverkan mellan chefer och skyddsombud förbättrar arbetet mot smitta. Lokalt partnerskap är viktigt för beredskap inför framtida pandemier.

Arbetsmiljöverket vid utbrott: Myndigheten bör tidigt involveras och samarbeta med andra myndigheter, fack och arbetsgivare vid misstänkta smittor på arbetsplatser.

Skyddsombudens roll: Skyddsombud med rätt utbildning är avgörande för smittskyddet och ska informeras om brister vid tillsyn.

Myndighetssamverkan: Samarbeta och informationsutbyte mellan myndigheter är viktigt för att upptäcka smittrisker, särskilt inom djurhållning och livsmedel.

Fackförbundens insats: Facken behöver information och metodstöd för att kunna sprida kunskap om smittrisker till sina medlemmar och skyddsombud.

Smittorisker i transportsektorn: Transportföretag måste få stöd och information kring smittrisker, och chaufförer ska inte stå ensamma vid hantering av sjuka djur.

Direktåtkomst till djurregister: Fler aktörer, inklusive fack, bör ha direkt tillgång till djurregister för effektivt smittskydd och bättre kommunikation.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Carola Löfstrand
Handläggare